

ИВАН ВЪЛЧЕВ
ЧОВЕКЪТ, КОЙТО ТЪРСИ

chitanka.info

РАПОРТ

ОТ КОМАНДИРА НА ДЕЖУРНАТА СПАСИТЕЛНА ГРУПА

Сигналът „Тревога“ бе подаден в 17 часа и 32 минути.

Пред входа на централния команден пункт стигнахме след 46 секунди, но предпазителните щитове бяха спуснати. С електродъгова резачка направихме отвор в един от тях и проникнахме в залата. Там бе тъмно и апаратурите не работеха. До разрушения от удара на голям къс бетон главен пулт намерихме в безсъзнание професор Виктор Ганчев. Незабавно го предадохме на санитарната група.

Художникът Захари Петров открихме заплетен в разкъсаните проводници, зад главният пулт. Докато го извличахме, той се свести, но после — преди да го предадем на санитарите — отново загуби съзнание.

На седмата минута пристигна първият отряд на Централната спасителна команда, след което получих заповед да отида заедно с бойците на моята група в дезактивизационния пункт.

Капитан Ваклинов

ВИКТОР

— Не!... Това е невъзможно!...

Моите думи не му направиха необходимото впечатление. Гледах го и по упоритата гънка на челото му разбрах, че няма да отстъпи.

— Разбери, невъзможно е — провеждаме пробни изпитания — отново подхванах аз. — А днес ни предстои особено рискован експеримент. В командната зала ще бъда само аз... Всички останали сътрудници ще следят опита от дистанционния команден пункт... С една дума — не може да присъствуваш!...

— Тока не е каприз — спокойно възрази Захари. — Спомняш ли си моята последна картина?...

— „Розоберачката“?... Много добре я помня — в дъното тъмния силует на Балкана, отпред поле, покрито с рози, а сред него слабичка девойка, наведена над розов храст... Харесвам я.

— Харесваш я! — Захари се усмихна студено. — Но забравяш една малка подробност — това е последното ми добро платно...

Той замълча, извади няколко дървени тръбички, сглоби от тях дълго ориенталско цигаре и запуши. „Сега ще пуска облаци дим и ще мълчи — помислих аз. — Ефекти!“ Но Захари заговори много скоро.

— Преди три години замислих нова картина... Ако някога я създам ще я нарека „Човекът, който търси“... Отначало мислех, че лесно ще я направя, но работата не вървеше. Въпреки това упорито продължавах да търся. Със седмици не излизах от ателието си. Рисувах, рисувах, а от платната ме гледаха безизразни лица... Сега, разбирам, че просто не бях узрял за тази картина, но тогава приемах неуспеха си твърде трагично. За щастие нещо ме потегли към творбите на старите майстори. Разглеждах ги с дни и в тях търсех отговор на въпросите, които ме вълнуваха. Може да ти се стори наивно, но именно тогава ми хрумна простата и естествена мисъл — трябва да отида между хората и там да намеря прототипа на моя „Човек, който търси“... Добре си поскитах! Бях при летците, при моряците, работих в мина, прекарах едно лято при овчарите на високопланинските пасища, обикалях заводите... Изпитах огромна радост... Сега нося своя герой в себе си. Познаваш ли това чувство? И знаеш ли колко е мъчително очакването?... Затова сега ми е нужен тласък, нужно ми е остро преживяване, нужен ми е и дори рискът на твоя опит — за да мога да видя образа, който търся...

— Но ти нищо няма да видиш!... Ще бляскат разноцветни лампи, стрелките ще бягат по скалите на приборите, аз ще натискам бутоните на пулта. И това е всичко! Повярвай ми, във научно популярните филми показват значително повече.

— Остави това, Виктор. Да вървим!

— Да вървим — съгласих се аз.

Нямаше смисъл да упорствувам. Не можех да отказвам нищо на Захари и той добре знаеше това... Отидохме в командната зала. Там го

заведох при големия електронен шкаф, монтиран до пулта за управление.

— Запознайте се — Кио.

Но Захари не ме разбра.

— Кио е нашият кибернетичен оператор — поясних аз и включих тока. Зелените сигнални лампи весело заблещукаха. — Виждаш ли, Кио докладва: „Готов съм за работа!“. Днес ще действа той, а ние ще бъдем само зрители. Когато провеждахме предварителните опити и изпробвахме ускорителя на всевъзможни режими, Кио следеше и записваше всичко в електронната си памет. Днес ще държи „изпит“ — ще му възложим сам да проведе контролен опит. В протокола на опита неговата задача е записана така: „Намиране на най-изгодния режим за работа на ускорителя и получаване на ускорени частици с максимална енергия.“ След време Кио напълно ще ни замести и сам ще провежда изследванията, за които ние ще му даваме само най-обща програма... Но не е ли прекалено сложно за тебе всичко това? Може би тези подробности не те интересуват?

— Продължавай.

— Добре!... Ние го наричаме „осмак“.

— Кого?

— Ускорителя. Погледнат отгоре, той наистина прилича на огромна осморка. Вляво и вдясно от нас, извън стените на тази зала, се простират две гигантски пръстеновидни ускорителни камери. С помощта на йонни оръдия в техните канали се изстрелват снопове елементарни частици. Когато частиците получат необходимата скорост, магнитното поле се изключва, те се откъсват от кръговия си път и се сблъскват в изпитателна камера с огромна сила. Енергията на взаимодействието е просто чудовищна!... От камерата ни отделят стени от олово и бетон дебели по няколко метра. Но всичко, което става в нея можем да наблюдаваме на телевизионен екран... Това е наистина чудесна машина. Още при предварителните опити ние успяхме да получим всички познати досега отрицателно заредени частици. И удивително лесно!... Знаеш ли, когато стоя пред пулта, изпитвам чувството, че рисувам в пространството... Но в ръцете си вместо твоите безнадежно остарели четки имаме нещо много помогъщо — силови полета и потоци от ускорени частици...

— Остави моите четки на спокойствие — Захари ядосан се отдръпна от пулта. — Те са изсъхнали отдавна.

Разбрах, че съм го засегнал, но нямаше вече време за обяснения. Трябваше да започваме „изпитването“ на Кио. Свързах се с дистанционния пулт и след като разбрах, че там също са готови, включих оператора в управляващата верига. И опитът започна, но не така, както очаквах. Отначало Кио повиши напрежението на ускорителното поле, а после започна едно безкрайно увеличаване и намаляване на неговата сила — очевидно той търсеше най-изгодния режим на работа. Постепенно в тези колебания започна да се чувства някаква закономерност. След няколко минути това бе ритъм, който непрекъснато ставаше все по-могъщ. Бях нащрек, но не се намесвах. Кио продължаваше да пробужда цялата огромна мощ скрита в ускорителя... Телевизионният екран на камерата оставаше пуст, но уредите показваха, че енергията на заредените частици е значително по-голяма от предвидената. Това бе съвсем неочаквано!

Скоро в камерата започнаха да стават странни явления. Появи се светлосиньо сияние, сетне то изчезна, заместено от малки блуждаещи светлинки. От време на време те се разрастваха, приемаха необикновени очертания и после изчезваха напълно. От ускорителните пръстени се носеше могъщо бучене, а цялата сграда се тресеше от силни вибрации... Сега, когато отново прехвърлям през паметта си всяка минута на този съдбоносен ден, непрекъснато се питам: може би в този момент трябваше да прекъсна опита?... Но тогава аз смътно чувствах, че Кио е намерил нещо ново — някакъв резонансен режим на ускорение и исках да му дам възможност да го разкрие напълно. В дистанционния команден пункт моите сътрудници следяха опита. Автоматите записваха всичко. Нищо от нашия експеримент нямаше да бъде загубено и аз исках да го изчерпим до край. Затова когато Кио подаде сигнал: „Попаднах в неустановен режим. Нужна ми е помощ!“, аз не се намесих. Не прекъснах опита. Не счете за нужно да го прекъсне и Кио... И тогава в камерата отново се появи синьото сияние. След малко то се сгъсти в блестяща сферичка, която започна бавно да нараства. Когато бляскавото кълбо изпълни камерата, тя се пръсна на хиляди парченца. След това сферата потъна в дебелия оловна стена и се закри в облак жълтеникава пара... Последното, което помня бе

изтрещяването на бетонната стена. Един огромен къс се откърти от нея и полетя към мен. След това настъпи мрак...

ЗАХАРИ

Как стана това?... Трябва да си припомня! Всичко да си припомня! Кое беше най-напред? Може би онези юнаци от спасителната група?... Но преди това имаше нещо друго!... Виктор?...

Той никога не е могъл да ми отказва. Не можа и сега... Застана примирен зад пулта и за мен бе истинско удоволствие да наблюдавам неговата тънка и подвижна фигура, да следя сръчните движения на ръцете му.

После започна опитът и всичко се разви много бързо. Чувствах, че нещо не е в ред. Неясният тътен, който се промъкваше през стените на залата, напрегнатата поза на Виктор и неговите неестествено блеснали очи — всичко ми подсказваше, че става нещо необикновено... И въпреки това, когато от стената се откъсна огромен къс бетон, а от образувалия се отвор изплава сферата, аз бях съвършено неподготвен за това, което се случи в следващите няколко секунди. Огромната буца се стовари върху пулта и Виктор рухна на земята... Осветлението в залата изгасна, зави сирена... Спуснах се опипом към мястото, където падна Виктор, но пред мен се изпречи сферата, обкръжена от синкаво сияние. Тя леко се полюляваше във въздуха и като описваше плавни зигзаги, все повече се приближаваше към мен. Започнах да пълзя по пода, но тя ме последва... Колко продължи тази странна гонитба?... Внезапно нещо остро се заби в рамото ми. Опипах наоколо и разбрах, че се намирам до разрушения пулт. Тук се заплетох в разкъсаните проводници, сферата ме настигна... и се докосна до гърдите ми...

В следващия миг загубих съзнание...

... Когато се съвзех, лежах върху зеленикава стъкловидна повърхност. Необяснимо безволие ме сковаваше. Искаше ми се да спя и за нищо да не мисля, но някаква чужда воля властно ми заповядваше да стана и да тръгна. Повдигнах глава и се огледах наоколо. Заобикаляше ме унила безкрайна равнина, покрита с бели като сняг кристалчета. „Но това не е сняг — кой знае защо помислих аз, — това е нещо съвсем друго“. Ниско над мен, гонени от вятъра, прелитаха гъсти оранжеви облаци. Стъкловидната лента, на която все още лежах,

пресичаше равнината и се губеше зад хоризонта. Не се питах защо съм тук. За мен не съществуваше нищо друго освен чуждата воля, която ми диктуваше да вървя. Опитах да се изправа, но остра болка прониза гърдите ми. Останах легнал. И тогава пред вътрешния поглед на размътеното ми съзнание започнаха да се низят странни видения...

Отначало виждах пустата лента на шосето. После върху нея се появи сиво облаче. То започна да нараства, да се сгъстява и да приема очертанията на човек... Този човек бях аз!

След това картината се смени. Появи се огромна приборна зала. Пред командните пултове на голям фосфоресциращ екран стояха трима развълнувани младежи. Това не бяха земни хора. Високи, стройни и гъвкави, те стояха в непринудени пози. Върху техните тесни и удължени лица, сияеха огромни очи, изпълнени със сдържана тревога. На екрана пред тях отново видях шосето и моята фигура, лежаща безпомощно върху него. Изпитвах смущаващото раздвоение. Знаех, че лежа на шосето, а се наблюдавах отстрани като зрител. Но нямах време да анализирам това чувство. Една странична врата се отвори и в залата бързо влезе старец с потъмняло набръчкано лице. Той втренчи в мене необикновено умните си очи... Постепенно напрегнатият израз в тях изчезна и те заблестяха дружелюбно и топло. После той се извърна и с широк жест посочи към дълбочината на екрана... Моето изображение изчезна и там, където сочеше ръката му, се появиха огромни равнини, покрити с бели кристали. Над тях се издигаха гигантски решетъчни кули, в оранжевата пелена на облаците се стрелкаха силуетите на необикновени летателни апарати. Сетне се появиха неясните очертания на град, изграден от синкав метал. Той бе съставен от гигантски куполи, наредени в правилни редици. После един от куполите се разтвори и видях, че той е само покрив на огромно подземно помещение. И започна една чудесна обиколка из подземните зали и коридорни на този необикновен град. Минавахме покрай непознати машини, покрай сложни апаратурни пултове, зад които стояха в напрегнати пози операторите, покрай бистри плувни басейни, през огромни оранжерии, заляти по синкаво-виолетова светлина... Но това не продължи дълго. Чувствах се все по-зле и алена мъгла започна да замрежда погледа ми. Обърнах очи от екрана и последното, което видях беше старецът, протегнал към мене ръце за сбогуване... След това потънах някъде дълбоко и тъмнина покри всичко.

По-късно почувствувах, че някой грубо ме разтърсва. Отворих очи и видях надвесени над мене три фигури, облечени в скафандри.

— Другарю капитан — пробуча едната от тях — прережете този проводник и тогава лесно ще го измъкнем.

Чу се леко щракване на метал, после ме дръпнаха много силно и отново изгубих съзнание.

ЗАХАРИ И ВИКТОР

Те лежаха върху тревата и всеки чакаше другият да започне.

Пясъкът по близката алея скърцаше под краката на оздравяващите, които правеха своята сутрешна разходка. През равно подстриганите храсти на английския плет се белееше сградата на санаториума. Преди десетина дни ги изпратиха тук, за да се поправят окончателно. През това време бяха разговаряли само за дребни и незначителни неща. Сега всеки чакаше другият да започне пръв.

— Викторе.

— Слушам те.

Захари извади своето ориенталско цигаре — сигурен знак, че се вълнува, и запуши. После започна да разказва. Отначало той бе смутен и несигурен, но постепенно гласът му укрепна, стана твърд и спокоен.

Виктор слушаше, без да го прекъсва, с чувството на все по-нарастващата тревога. „Хубаво бълуване — мислеше той. — Навярно още не се е поправил от контузията. Трябва да предупредя лекаря.“

— ... Когато се свестих в болничната стая и те видях да спиш спокойно в съседното легло, изпитах огромно облекчение. И втората ми мисъл беше: Виктор ще обясни всичко. Сега искам да чуя твоето мнение.

— Това са глупости.

— Точно такъв отговор очаквах. Скоро няма да мислиш така... Но първо кажи ми каква беше тази сфера, която ни изпрати в санаториума.

— Не се знае с положителност. Данните от опита още се обработват. Може би е била облак йонизиран газ, а може би нещо друго.

— Може би е била нещо друго! Ще ти припомня тези думи... Ти на pewno забеляза, че няколко дена прекарах в читалнята на санаториума — готвих се за този разговор. Искях предварително сам

да намеря някакво обяснение. Сега ме изслушай търпеливо... Ти, разбира се, познаваш хипотезата на Пол Дирак за природата на абсолютния вакуум. Той твърди, че вакуумът е безграничен „океан“, здраво натъпкан с материални частици, които притежават отрицателна маса и отрицателна енергия. Тези частици ние не можем нито да почувствуваме, нито да регистрираме с помощта на уреди. Когато физиците се научиха да нанасят достатъчно мощни удари върху вакуума, те започнаха да „избиват“ от него всички познати досега античастици — позитрони, антипротони, антинеутрони и други. До тук съгласен ли си с мен?

Виктор не отговори, а само неопределено кимна с глава.

— Значи — съгласен!... По-нататък следва въпросът: защо трябва да мислим, че вакуумът е неорганизиран и неподвижен? Много по-правилно е да предположим, че това е цяла Вселена, подобна на нашата, но изградена от тела, притежаващи отрицателна маса и енергия. Тази Вселена също е в движение, в нея протичат различни процеси, извършват се превръщания... И ако допуснем, че времето в нея тече в обратна за нас посока, излиза, че там са в сила физическите закони, на които се подчинява и нашата Вселена...

Разбираш ли, Викторе, може би навсякъде около нас, може би и вътре в самите нас съществува друг, „отвъден“ свят, който е напълно равностоеен на нашия. Само че за нас неговото „утре“ е „вчера“ а за него нашето „вчера“ е „утре“. Тези два свята съществуват един в друг без да си влияят, защото всеки по отношение на другия е свят, изграден от отрицателна материя... Имаш ли някакви възражения, Викторе?

Виктор отново поклати глава неопределено.

— Продължавам по-нататък!... Когато Кио започна да провежда опита, той успя да увеличи неколкостранно мощността на ускорителя. Ти сам ми каза това. Защо да не допуснем, че в камерата се е образувало „нещо друго“ — голямо количество античастици... Че блестящата сфера, която разруши камерата, е облак от античастици!... Когато сферата ме докосна, аз загубих съзнание. Бълнуване ли бе това, което последва? Този нов свят, който се разкри пред мен? Тези необикновени „хора“, които видях там!... Не, Викторе, това не беше бълнуване! Гигантският отрицателен заряд на сферата ме прехвърли „отвъд“ във Вселената, запълваща абсолютния вакуум... Това е всичко.

— А не помисли ли по това, как се върна? И кой отново те прехвърли „отсам“?

— Не знам! Това ти трябва да обясниш.

— Нищо не искам да обяснявам! Нека прекратим този безсмислен разговор...

Виктор се опита да стане, но Захари го хвана и задържа насила. Техните погледи се кръстосаха и Виктор бе поразен от спокойната увереност, която прочете в очите на своя приятел. „Нима вярва, че е преживял всичко това? — помисли си той. — А наистина няма вид на смахнат. Ще се оправи...“ Неочаквано Виктор почувствува как неговата тревога избледнява. Стана му весело и той се престори, че иска да се отскубне от ръцете на Захари. Двамата започнаха да се боричкат. Виктор бе бърз и ловък, но нищо не можеше да направи против голямата сила на своя мечкоподобен приятел. Скоро той се озова легнал, а върху него седеше Захари и здраво го държеше.

— Сега ще трябва да усвоиш някои истини, преди да те пусна — започна Захари. — Вие професионалистите, сте отчаяни консерватори! Нови, смели, оригинални и прочие хипотези можем да измисляме само ние — дилетантите. Освен това може и действително да съм бълнувал, но във всичко, което ти разказах има твърде много логика, за да го отхвърлиш така лесно. Затова ще те пусна само, ако обещаеш, че сериозно ще размислиш над всичко...

— Върви по дяволите — изръмжа затиснатият Виктор, а сетне с неочаквано движение успя да се отскубне.

Двамата приятели отново се затъркаляха върху поляната. Беше им весело и радостно. Малко по-късно уморени от борбата те отново се отпуснаха върху тревата. „А може би ТЕ, жителите на «антисвета» — старецът и младежите, ме прехвърлиха «отсам» — помисли внезапно Захари, — трябва да кажа това на Виктор.“ Но вече не му се говореше... Обедната мараня започваше да се чувствава. От близката борова гора вятърът донасяше мирис на смола и тихото шумолене на клоните. Нито едно облаче не се виждаше по чистото небе, оградено от начупената линия на хоризонта. Захари лежеше по гръб с поглед отпращан нагоре: „Хубаво е — помисли си той, — и тази полянка, и близката гора, и недоверчивият Виктор — всичко е хубаво“.

— Викторче.

— Да.

— Погледни дълбочината на небето... От нея ми се завива свят...
Като че ли съм надвесен над някаква огромна пропаст.

— 2,000 километра.

— Какво?

— 2,000 километра въздух над нас...

„Фу, каква проза“ — помисли Захари и отново загуби желание да разговаря. Обърна се на другата страна и започна да разглежда една калинка, която пълзеше по земята пред него. „Калинке-Малинке, къде си тръгнала“ — подразни я с една тревичка той. Малкото насекомо разпери крилца, описа кръг над него и после се изгуби. И тогава погледът му отново падна върху Виктор. Неща се бе променило — в неговата поза нямаше и следа от мекото спокойствие на почиващия човек. Той бе дълбоко замислен. Върху чертите на лицето му, втвърдени и резки, лягаше все по-плътено печатът на сдържано вълнение...

Скоро то се предаде и на Захари. И той не се противи на това чувство. После почти машинално разтвори своя албум, от който никога не се разделяше и започна да рисува бързо... Работата вървеше спорно и леко. Скоро контурите на познатото лице започнаха да оживяват върху белия лист, да придобиват плът и релефност...

Колко продължи това. Захари сетне не можа да си спомни. Когато се съвзе от своя унес, от листа го прониза напрегнатият и съсредоточен поглед на Виктор... Захари дълго гледа това, което бе създал, после отпусна молива и щастливо се усмихна. Парлива радост го заливаше на буйни талази...

Той бе намерил най-после „Човека, който търси“.

ЕПИЛОГ

Два месеца след описаните събития вестниците поместиха следното кратко съобщение:

НОВ УСКОРИТЕЛ В ПОДБАЛКАНСКИЯ ИНСТИТУТ

ЩЕ ЩУРМУВАМЕ ВАКУУМА!

В Подбалканския институт за експериментална физика е пуснат в действие нов свръхмощен ускорител. След успешното приключване на пробните изпитания огромното съоръжение е предадено за редовна експериментална работа.

На скромното тържество при откриването главният конструктор на ускорителя професор Виктор Ганчев говори за предстоящите задачи на научния колектив.

— Нашата първа цел е да получим неизвестни досега античастици — заяви той. — След усъвършенствуването на ускорителя и повишаването на неговата мощност ние ще щурмуваме вакуума — ще насочим своите изследвания върху неговото структурно устройство...

Публикувано в списание „Наука и техника за младежта“, брой 10/1962 г.

Авторът е получил награда от международното жури в Москва.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.